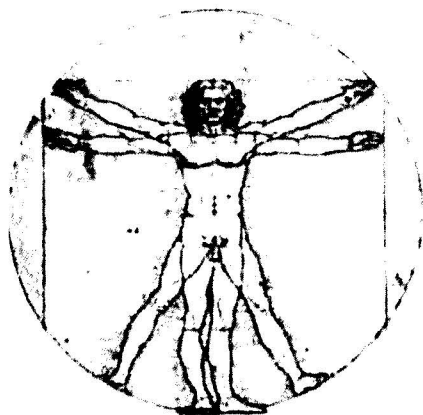

hollands noorderkwartier

jaargang 18
nummer 4
december 2004

aflevering **60**

In dit nummer o.a.:
Verbanning naar Oost-Indië
Een duinmeier en een stroper
'De eenloop' nogmaals belicht
Vervolg Latijnse uitdrukkingen
Kwartierstaat oud-kaasvader (dl. 2)

ISSN: 1383-6773

Inhoud aflevering 60; jaargang 18, nummer 4, december 2004

Pagina 105	Aan het eind van een druk jaar
106	2005 een jubileumjaar voor onze afdeling
106	Oproep aan GensDataPro gebruikers
107	Afdelingsavonden Hollands Noorderkwartier
108	Mededeling afdeling Computergenealogie NGV
108	Echtgenotes van VOC-zeelieden-verslag lezing november 2004
109-115	Kwartierstaat oud-kaasvader Jan van Staten (deel 2)
116-119	De Eenloop opgelost?
119	Voor u gelezen
120	Nieuwe leden, wat zoeken zij?
121	Boekbespreking – Het Westfriese (rk) geslacht Oud
122	Uitbreiding van de lijst van Latijnse uitdrukkingen
124	Uit Hoornse bron
125	Verbanning naar Oost-Indië
130	Vrijwilligers gezocht voor Genlias
130	Te hooi en te gras
131	Cornelis Gerritsz Duijnmaijer alias Blom
136	Evenementen in 2005, Internet, De laatste terugblik, Velleplooter?

Datum van inlevering kopij en verschijning HNK Afdelingsblad:

Nummer 61: vóór 15 februari 2005, verschijnt in maart 2005

Nummer 62: vóór 15 mei 2005, verschijnt in juni 2005

Colofon

Hollands Noorderkwartier is een uitgave van de gelijknamige afdeling van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) en verschijnt drie à vier keer per jaar. NGV-leden, ingedeeld als lid van HNK, ontvangen het blad gratis thuis. NGV-leden buiten het verzorgingsgebied van HNK kunnen zich als 'bijkomend lid' van HNK opgeven bij de secretaris van de NGV, postbus 976, 1000 AZ Amsterdam; de daarvoor geldende contributie-toeslag ad € 8,50 per jaar wordt centraal door de NGV geïnd. Anderen kunnen zich abonneren door betaling van € 8,50 per jaar, te storten op postbankrekeningnummer 108334 t.n.v. NGV afdeling Hollands Noorderkwartier te Alkmaar, onder vermelding van 'abonnement HNK-afdelingsblad'. Losse nummers € 2,50.

Oplage: 600 exemplaren.

Vormgeving en zetwerk: Redactie HNK.

Druk: Kopieerinstelling Noordeloos, Scheldestraat 21 Alkmaar

De inhoud van ingezonden stukken valt buiten de verantwoording van de redactie. Artikelen kunnen door de redactie worden aangepast; over plaatsing beslist de redactie.

Op de voorpagina: Tekening van Da Vinci, zie artikel 'De Eenloop' blz 116 e.v.

Het is weer bijna zover. Het laatste nummer van deze jaargang ligt voor u. Het jaar is bijna ten einde en dan past het een kleine terugblik naar dat jaar te doen. Tenslotte moeten wij van de dingen die wij *gedaan hebben* leren hoe wij het daarna wellicht (nog) beter zouden kunnen doen.

Allereerst kunnen wij als afdeling terugkijken op een zeer geslaagd jaar. De genealogische dag was een groot succes. De organisatie daarvan heeft in de afgelopen twee seizoenen veel van het bestuur en de verzamelde vrijwilligers gevraagd. De redactie heeft ter gelegenheid van deze dag een speciaal nummer uitgebracht en van deze plaats willen wij de leveranciers van de daarvoor benodigde kopij nogmaals hartelijk bedanken.

U zult het allemaal overigens wel hebben gemerkt, de redactie is dit afgelopen jaar uitgebreid met twee nieuwe enthousiaste leden. De heer Piet Aaij en mevr. Marry Luken zijn de redactie komen versterken. Marry Luken heeft haar 'proefperiode' gebruikt om het JUNI-nummer op-te-starten en heeft het daarna ook drukker-klaar gemaakt. Het resultaat kent u inmiddels: een nieuw fris uiterlijk van ons afdelingsblad.

Bestuurlijk is er dit jaar ook weer het nodige gepasseerd. U heeft kunnen vernemen dat de voorzitter Joop Muelink afscheid heeft genomen. De plaats van secretaris was al een poosje vacant. Jaap Leek moest wat kalmer aan gaan doen. Zijn taak is inmiddels overgenomen door mevr. Wil Hermanus-Schipper. Op de leeggevallen plaats van de voorzitter is, ad interim, Jos Kaldenbach (lid) actief. Overigens heeft het bestuur voor deze vacante plaats al een nieuwe kandidate bereid gevonden. Tijdens de jaarvergadering, in april 2005, zult u worden gevraagd de aanstelling van de voor te dragen kandidate(n) te bekrachtigen. Wij zijn nog op zoek naar een nieuwe penningmeester om deze taak van mevr. Ria Leek over te nemen. Verder zoeken wij nog tenminste één lid zonder portefeuille omdat ook de heer Aad Biesbroek te kennen heeft gegeven na 5 jaar te willen stoppen.

Komend jaar bestaat onze afdeling 40 jaar. Over een gepaste viering van deze gelegenheid wordt al hard nagedacht. Er zullen weer speciale dingen op de rol staan. Misschien iets voor u, helpen bij de verwezenlijking?

***Tot slot wensen wij iedereen
een gelukkig 2005
in goede gezondheid toe.***

Volgend jaar bestaat onze afdeling 40 jaar. Dat is alwéér een mijlpaal in het bestaan van de NGV. De afdeling stelt zich voor dit jubileum te vieren, maar over het hoe en wanneer precies zult u in de eerstvolgende nummers worden geïnformeerd.

Ook willen wij, ter gelegenheid van deze viering, in september weer een bijzonder afdelingsblad het licht laten zien. Daarbij vragen wij u nogmaals uw medewerking te willen verlenen. Het ligt in de bedoeling een speciale Noord-Hollandse uitgave samen te stellen. Wij zijn daarvoor op zoek naar artikelen en wetenswaardigheden betrekking hebbend op zaken en personen met Noord-Hollandse wortels. Het spreekt voor zich dat deze kopij niet eerder, in dezelfde vorm en/of inhoud, elders mag zijn gepubliceerd.

Hierbij denken wij aan *uw* genealogisch werk waarin **een meer of minder bekende Noord-Hollandse sporter, kunstenaar, politicus of andere markante persoon** voorkomt.

Een tweede uitgangspunt zou kunnen zijn: korte genealogische artikelen of, voor genealogen uit onze omgeving, interessante verhalen over bijv. *uw favoriete Noord-Hollandse voorouder*.

Leuke, bijzondere en interessante vondsten en/of onderwerpen over de rijke geschiedenis van Noord-Holland zijn ook welkom.

De redactie wil u graag helpen uw bijdrage samen te stellen, geen vrees dus, laat deze kans niet aan u voorbij gaan.

Oproep aan GensDataPro gebruikers*afd. ComputerGenealogie*

Bent u *gebruiker* van GensDataPro en heeft u behoefte aan praktijkgerichte ondersteuning? Dat kan. De NGV afdeling ComputerGenealogie kan bij gebreken voldoende belangstelling voor deze praktijkondersteuning zorgen. Het ligt in hun bedoeling om in de loop van het volgende seizoen een aantal praktijkbijeenkomsten te organiseren. Zij geven er de voorkeur aan dat te doen op de avonden van de reguliere afdelingsbijeenkomsten.

Heeft u belangstelling laat dat dan even weten. Stuur een e-mail naar: ngv.hnk@planet.nl of bel (na 19.00 uur) 072-5154716 (secr. HNK).

U leest in de eerstkomende afleveringen van het afdelingsblad hoe, waar en wanneer u een dergelijke avond kunt bijwonen.

Afdelingsavonden Hollands Noorderkwartier

Onze afdelingsavonden worden gehouden in de bovenzaal van ontmoetingscentrum "**De REKERE**". Het gebouw is gelegen aan de *Muiderwaard 396 te Alkmaar, Huiswaard 1*, naast het winkelcentrum. Vanaf 19.00 uur zijn de bibliotheek, de helpdesk en de Mormonenfiches raadpleegbaar. Er is een lift aanwezig. De lezingen beginnen om 20.00 uur. De toegang is gratis. Parkeerruimte bij het winkelcentrum aanwezig. Het gebouw is per bus te bereiken, bushalte "De Rekere" aan de Muiderwaard, u kunt daarvoor gebruik maken van de buslijnen 11, 20 en 21. Het NS-station ALKMAAR-NOORD ligt op een kleine 10 minuten lopen.

Op het programma staan: (de invulling is iets anders dan in het vorige blad vermeld)

- 12 jan. 2005** Contactbijeenkomst-Beginnersavond-Bibliotheek.
Kwartierspreker: G. Telman over *'Wat drijft u bij uw onderzoek?'* .
- 9 febr. 2005** Lezing *'Huizenonderzoek'* door Kees van der Wiel
De spreker heeft in 2000 bij uitgeverij Verloren in Hilversum een herziene uitgave uitgebracht van zijn boek 'Op zoek naar huis, straat of buurt', hij is dus een kenner op dit gebied. De vermelding van de huisadressen van uw voorouders, liefst verfraaid met een foto van het pand, is voor de aankleding van uw familieverhaal eigenlijk een must. U krijgt tips en ideeën hoe u dit voor elkaar kunt krijgen.
- 9 mrt. 2005** Lezing *'Terebinth en gravenonderzoek'* door Gonna de Reus
De spreker is als kunsthistorica werkzaam bij de afdeling Monumentenzorg en Archeologie van de gemeente Alkmaar. Ze heeft ook geassisteerd tijdens onze Gen. markt op 5 juni. Als dochter van onze oud-afdelingssecretaris Anne de Reus-Vredenburg draagt zij onze afdeling een warm hart toe.
Gonna heeft indertijd als afstudeerproject een inventarisatie gemaakt van de graven van de Alg. begraafplaats aan de Westerweg te Alkmaar, één van de oudste begraafplaatsen van Nederland. Zij zal hierover vertellen en over het vele onderzoek dat naar graven is verricht door de ver. Terebinth. Als u zelf foto's heeft van graven van uw voorouders, neemt u deze dan mee om te tonen, zodat de spreker wellicht over de stijl en periode informatie kan geven. Niettegenstaande het niet zo amusante onderwerp, zou het toch wel eens een heel geanimeerde avond kunnen worden.
- 13 apr. 2005** Afdelingsledenvergadering en presentatie CD-rom door A. Biesbroek

Mededeling afdeling Computergenealogie NGV

Deze afdeling is op redactioneel en webmastersniveau een samenwerking aangegaan met de websites 'Heemkundige en Oudheidkundige Verenigingen' en 'archieven.nl'. Het resultaat daarvan, een database met ruim 750 heem-, oudheid-, geschiedkundige en historische verenigingen is te vinden onder de knop 'Historische verenigingen' op de site van deze afdeling: <http://computergenealogie.ngv.nl>. Door deze samenwerking willen de deelnemende partijen elkaar zo goed mogelijk informeren om de sites steeds van actuele adressen en links te kunnen voorzien.

Echtgenotes van VOC-zeelieden, een kort verslag

redactie

Op de verenigingsavond in november werd een lezing gehouden over de VOC. Ditmaal ging de aandacht niet uit naar de zeelieden, de organisatie, de schepen of bewindvoerders, maar naar de echtgenotes van de zeelieden.

Vaak wordt gedacht dat VOC-zeelieden wat minder sociale types waren, maar bij onderzoek blijkt dit onjuist. De VOC hield een personeelsadministratie bij, waaruit veel valt af te leiden. Door de scheepssoldijboeken wordt duidelijk of een zeeman wel of niet getrouwd was. Bij het vertrek werd beschreven hoeveel geld de echtgenote had opgehaald. En verder waren er de zogenaamde 'maandbrieven' die de vrouwen moesten inleveren om een uitkering te ontvangen.

In de periode 1700-1750 zijn uit Enkhuizen 122 schepen uitgevaren met elk ca. 200 mensen aan boord. Bij de bemanning blijken mannen uit alle lagen van de bevolking aanwezig te zijn. Het grootste deel was getrouwd, maar bij de hogere rangen waren relatief meer getrouwden. De conclusie kan getrokken worden dat de samenstelling van de bemanning er één van uitersten was.

Uit de financiële administratie blijkt dat alleen de schippersvrouwen konden rond komen. De overigen kregen aanvulling van de armenzorg of de bedeling, en ze probeerden de touwtjes aan elkaar te knopen door bij te verdienen als logementshoudster, prostituee, dienstbode, naaister of zoutkeetmeid. Het vertrek van hun echtgenoot zal emotioneel geweest zijn. Het afscheid was altijd voor minstens drie jaar, soms was het afscheid voor eeuwig, want slechts 67 % van de zeelieden kwam terug.

Niets menselijks is ons vreemd. De achtergebleven vrouwen bleven hun echtgenoot niet altijd trouw, zo blijkt uit de kerkeradsnotulen. Dit werd hen zwaar aangerekend. Als een vrouw zwanger werd terwijl haar echtgenoot in Indië was, werd ze voor 15 jaar verbannen. Als ze kon bewijzen dat het overspel sporadisch was, werd het 'verzacht' tot 12 jaar. Volgens de statistieken spanden de Amsterdamse en Rotterdamse vrouwen de boventoon wat overspel betreft.

Als een zeeman overleed, was er voor de vrouwen een redelijke regeling en ook voor de onbestorven weduwen bestonden er regelingen. De jonge spreekster drs. Daniëlle van den Heuvel had haar lezing voorzien van diverse aardige lichtbeelden en heeft meer dan 40 personen een informatieve en plezierige avond bezorgd!

Jan van Staten, alias 'de Nachtwacht', is oud-kaasvader van Alkmaar. Formeel heeft hij in 1997 afscheid genomen van de kaasmarkt, maar als vrijwilliger verleent hij nog steeds hand- en spandiensten. In het vorige nummer heeft u over zijn leven en zijn ervaringen als kaasvader kunnen lezen en werd het eerste deel van zijn kwartierstaat gepubliceerd. Hieronder volgen het tweede deel én de beloofde foto met medewerkers van de kaasmarkt uit het begin van de 30-er jaren. Tevens zijn enige aanvullingen op het eerste deel toegevoegd.

v.l.n.r.: Dijkman alias 'de Kruijk'; Wolzak alias 'potkachel' (hij was smid van beroep); Pander; Van Drunen was de Tasman; Geer van de Kuit alias 'de Neus' en tenslotte kaasvader Bosman. (Privé collectie Jan van Staten)

Generatie IV (aanvullingen)

- 14. Jan Fred(e)rik Breurken**, *schilder*, geb. Amsterdam 14-7-1850, tr. (1) Amsterdam 27-7-1872 **Maria Geertruida van den Heuvel**, *dienstbaar*, geb. Amsterdam ca. 1852, overl. voor 1881, d.v. **Pieter van den Heuvel** en **Geertruij Margaretha Koopman**.
Kinderen geb. Amsterdam:
1. Maria Geertruida, geb. 1-5-1873
 2. Pieter Jan Frederik, geb. 5-4-1875
 3. Willem Fredrik, geb. 6-3-1877.

Hij tr (2) Amsterdam 2-2-1881

15. **Susanna Elisabeth Leupen**, geb. Amsterdam 6-1-1849, tr. (1)
Amsterdam 11-6-1873 **Jacobus Johannes Belt**, *kleermaker, geb. Groningen 1850, z.v. Jacob Belt, werkman, (geb. Alphen 1818)*, en **Elizabeth Barbara Lesch** (*geb. Groningen 1815*), tr. (2) Jan Frederik Breurken.
Kinderen geb. Amsterdam:
1. Jan Frederik, geb. 18-9-1881
2. Fransina Johanna, geb. 2-11-1882
3. Hermanus Jan Willem, geb. 21-1-1884
4. Johan Willem Frederik, geb. 21-2-1886

Generatie V (aanvullingen)

28. **Willem Breurken**, *sjouwer*, geb. Helder 22-10-1817, overl. Amsterdam 6-11-1880, tr. Amsterdam 1-5-1844
29. **Maria van der Velde**, *dienstbaar*, geb. Amsterdam 21-7-1817
Kinderen geb. Amsterdam:
1. Anna Maria, geb. 2-12-1844
2. Catharina Elisabeth, geb. 14-12-1849
3. Jan Frederik, geb. 14-7-1850 (zie 14)
4. Jan, geb. 4-12-1863, overl. Amsterdam 3-7-1864
5. Wilhelmina Maria Catharina, geb. 9-5-1867.
30. **Jan Leupen**, *sigarenmaker, kermisreiziger, muzikant*, geb. Amsterdam 6-12-1823, overl. voor 1881, tr. (2) Amsterdam 7-8-1861 **Jacoba Anna Baalbergen**, geb. Haarlem 19-5-1824, overl. Amsterdam 10-2-1871, d.v. **Jacobus Baalbergen** en **Anna Maria Kroesen**.
Tr. (2) Amsterdam 17-12-1844
31. **Fransina Johanna van Meurs**, geb. Amsterdam 1815.
Kinderen geb. Amsterdam:
1. Susanna Elisabeth, geb. 6-1-1849 (zie 15).
2. Hermanus Jan Diederikus, geb. 24-5-1852.

Generatie VI (deel 2)

32. **Gerrit van Staate(n)/Stade/State(n)**, geb. Haarlem ca. 1762, overl. Alkmaar 28-10-1822, tr.
33. **Helena/Lena van Dijk**, geb. ca. 1763, overl. Alkmaar 7-9-1819.
Kinderen RK ged. Alkmaar:
1. Dorothea, ged. 5-6-1785.
2. Gerrardus, ged. 8-2-1787 (zie 16).
3. Maria, ged. 8-6-1788.

4. Wilhelmus, ged. 30-7-1789.
5. Joannes, timmerman, ged. 15-11-1790, overl. Warmond 21-10-1821, (zie *BS Alkmaar 28-10-1821*), tr. Alkmaar 26-11-1815, Elisabeth Prins, wed. v. Jan van Stede, d.v. Hendrik Prins en Jannetje Wessels. *Elisabeth woont in 1821 Houuil*. Ze tr. (2) Alkmaar 2-9-1826 Jacobus Jansen, geb. ca. 1799, z.v. Fredrik Jansen en Elisabeth de Waard. *Zij erkennen 1 kind*.
6. Petronella Adriana, ged. 12-3-1792
7. Jacobus, ged. 14-1-1794.
8. Jacobus, ged. 26-8-1795, tr. (1) Alkmaar 14-12-1823, Geertje Botvanger, wed.v. Pieter Nierop, d.v. Klaas Botvanger en Dirkje Heegman, tr. (2) Alkmaar 2-4-1848 Maria Johanna van Doesburg, d.v. Pieter van Doesburg en Wilhelmina Johanna Brand.
9. Mietje, ged. 30-4-1801.
10. Albertus, ged. 31-8-1806.

34. Pieter Pater, overl. Alkmaar 15-5-1810, otr. Alkmaar 27-1-1782, tr. Alkmaar 10-2-1782 (*Stadstrouw*) *j.m. Westdijk Schermeer, j.d. Westdijk Schermeer*

35. Antje Dirks Gorter, overl. Alkmaar 17-12-1827. (zie *kwartierstaat van Cornelis Koopman in het nummer van juni 2004*).

Kinderen RK ged. Alkmaar:

1. Elizabetha, ged. 27-8-1786, (zie 17).
2. Adrianus, ged. 27-9-1787, *jong overleden*.
- 3 en 4. Tweeling Adrianus en Theodorus, ged. 10-1-1791
5. Dirk, ged. 21-12-1792.
6. Arie, ged. 26-5-1794, *jong overleden*
- 7 en 8. Tweeling Cornelius en Maria, ged. 7-3-1796
9. Cornelis, ged. 4-12-1797.
10. Arie, ged. 28-11-1798, *tweeling met nr. 11*, tr. (1) Alkmaar 13-12-1818 Catharina/Trijntje Ball(ee), geb. Limmen 23-1-1794, d.v. Gijsbert Laurisse Ball en Guurtje Cornelisse Welboren, tr. (2) Alkmaar 13-1-1856 Immetje Stam, geb. Schoorl 18-8-1814, wed.v. Steven de Groot, d.v. Remmert Stam, *dagloner*, en Antje Koppers. Immetje tr. (1) Alkmaar 24-4-1842, Steven de Groot, z.v. Jan de Groot en Johanna Mannes.
11. Jan, ged. 28-11-1798.
12. Maartje, ged. 26-12-1800.

36. Hermannus Alders

37. Barbara Groentjes

38. Cornelis Jongkees

39. Elisabeth Vliet

40. Pieter Roos, geb. Sint Maarten 6-7-1783, overl. Sint Maarten 22-11-1837

41. Jantje Groot, *werkster*, geb. Nieuwe Niedorp 28-11-1779, overl. Sint Maarten 21-11-1821.

42. Jan (de) Wit, *bouwman*, geb. Barsingerhorn ca. 1773, overl.

Wieringerwaard 28-2-1837, tr. Wieringerwaard 27-3-1814

43. Dieuwertje Wit, geb. ca. 1790

Kinderen geb. Wieringerwaard:

1. Sijtje, geb. 22-12-1814, overl. Wieringerwaard 12-5-1837, tr.

Wieringerwaard 16-4-1836 Teunis Groot, *arbeider*, geb. Twisk ca.

1801, wed. v. Dieuwertje Blaauwboer, z.v. Jan Groot en Dieuwertje Kompas

2. Jan, geb. 16-7-1816

3. Pieter, geb. 15-1-1819

4. Guurtje, geb. 17-12-1820 (zie 21).

44. Willem Teunisse Snip, *woont Petten*, tr. Schoorl 24-4-1808

45. Trijntje Jans Dalenberg, *woont Hargen*

Het was op 24 april 1808 driedubbel "feest", want toen Willem en Trijntje gingen trouwen zijn hun kinderen Sijmon en Guurtje gedoopt.

Kinderen geb. Hargen, ged. Schoorl:

1. Sijmon, geb. 16-3-1808, ged. 24-4-1808, (zie 22), *tweeling met*

2. Guurtje, geb. 16-3-1808, ged. 24-4-1808, *get. Antje Jans Boetel.*

3. Theunis, geb. 5-4-1810, ged. 29-4-1810, *get. Lijsbeth Volkens.*

46. Gerrit Dekker

47. Maartje Visscher

48. Jan Blauw, ged. Hoorn 13-12-1774, overl. Hoorn 22-2-1856,

otr/tr. Hoorn 17-1/1-2-1801,

49. Kornelia Visser, geb. ca. 1778, overl. Hoorn 21-7-1858, *geen ouders*

genoemd, mogelijk ged. Hoorn 18-7-1777 d.v. Jan Visser en Grietje Wit.

50. Laurens Flart, *timmerman op het Gerritsland*, ged. Hoorn 24-10-1777, overl.

Hoorn 15-3-1850, tr. Hoorn 14-4-1798,

51. Aaltje Cornelisse Klooster, ged. Hoorn 4-2-1776, overl. Hoorn

18-8-1859.

Kinderen geb. Hoorn, Geref. ged. Hoorn:

1. Trijntje, geb/ged. 7/11-10-1801

2. Cornelis, geb/ged. 31-10/1-11-1803

3. Geertje, geb/ged. 8-3/13-3-1807, (zie 25).
4. Trijntje, geb/ged. 2-4/9-4-1809
5. Pieter, geb/ged. 13-3/17-3-1811, tr. Hoorn 3-12-1837 Elizebet Bos, geb. 1810, d.v. Hermen Bos en Anna Verfalje

- 52. Claas Breek, geb. Purmerend**, tr. Geref. Kerk Purmerend 26-5-1765 (*jm en jd*). *Lijsbet woonde tot vlak voor haar trouwen te Loppersum, daarna te Purmerend*
- 53. Lijsbet (Elizabeth) Beudeker**, geb. Loppersum provincie Groningen

54. Jacob Breek

55. Jannetje Gestman

56. Bernardus Benus Breurken, overl. voor 1844.

57. Trijntje van den Bosch, overl. voor 1844.

58. Pieter van der Velde, overl. voor 1844.

59. Anna Mandje, overl. voor 1844.

60. Diedericus Everhardus Leupen, *winkelbediende*, geb. Amsterdam 1796, overl. voor 1861, tr. Amsterdam 9-4-1823

61. Willemina Ravekes, *naaister*, geb. Amsterdam.

62. Barend van Meurs, *zijlemaker*, geb. Amsterdam 1789, tr. Amsterdam 28-7-1811

63. Elisabeth Boogers, *naaister*, geb. Breda 1787,

Generatie VII

64. Gerrit van Stade(n), tr. Haarlem 29-5-1757 (*jm van Haarlem en jd van de Ottensteijn*)

65. Maria Vos

Kinderen RK ged. Haarlem:

1. Elisabeth ged. 13-11-1760 (*Baggijnhof*)
2. Gerrit ged. 17-5-1761 (*Baggijnhof*), (zie 32).
3. Wilhelmus, ged. 31-10-1763 (*Baggijnhof*)
4. Simon, ged. 26-3-1767 (*Baggijnhof*)
5. Theodorus Henricus, ged. 23-10-1769 (*Baggijnhof*)
6. Maria Catharina, ged. 25-12-1773 (*Drie Klaveren*)
7. Joannes, ged. 21-6-1778 (*Drie Klaveren, obiit*)

70. Dirk Ariense Gorter

71. Maartje Jans Kl(e)ijbroek

Kinderen R.K. ged. Alkmaar:

1. Anna, ged. 8-10-1760 (zie 35),
2. Adrianus, ged. 19-11-1763,
3. Joanna, ged. 29-6-1766.
4. Jannetje Dirks., ged. 3-2-1769, tr. Jan Hendriks Droog (zie *kwartierstaat Cees Koopman in het nummer van juni 2004*).
5. Georgius, ged. 20-7-1771,
6. Jacobus, ged. 12-12-1773,
7. Theodorus, ged. 27-8-1776.

80. Reijer Roos, overl. Sint Maarten 1804, tr. Sint Maarten 24-3-1771,

81. Aaltje Jans Rust

Kinderen R.K. ged. Sint Maarten:

1. Neeltje, ged. 1-1-1772,
2. Pieter, ged. 24-10-1773,
3. Maartje, ged. 28-5-1775,
4. Trijntje, ged. 11-5-1777,
5. Jan, ged. 8-11-1778,
6. Pieter, ged. 31-8-1780,
7. Pieter, ged. 6-7-1783 (zie 40),
8. Cornelis, ged. 27-1-1785.

84. Simon Wit

85. Sijtje Hemme, beiden overl. Haringhuizen voor 1814.

86. Jan Wit, overl. Dirkshorn voor 1814.

87. Guurtje Russe (?), woont Harenkarspel in 1814.

96. Pieter Aartsen Blauw (*Oude Doelen*), tr. Hoorn 20-4-1765,

97. Trijntje Hendriks (Haage) (*Oude Doelen*).

100. Jan Louwen (Laurens, Louwerens) Flaard (ook: Flard, Flart, Vlaat) van Swartsluijs, tr. Hoorn 1-9-1770,

101. Trijntje Gerrits Zoutendijk (ook: Soutendijk) van de Turfhaven.

Kinderen ged. Hoorn:

1. Wobbige, ged. 16-8-1771,
2. Gerrit, ged. 11-1-1774,
3. Barbertje, ged. 22-9-1775,

4. Lourens, ged. 24-10-1777 (zie 50),
5. Gerrit, ged. 11-5-1783,
6. Pieter, ged. 25-7-1786

102. Kornelis Klooster (*Oosthuijsen*), tr. Hoorn 2-5-1761,

103. Japikje Rijkers (Luijten) *van de Nieuwendam*

104. NN. Breek, tr.

105. NN

Kinderen geb. Haarlem:

1. Klaas (zie 52)

2. Dirk tr. Haarlem 27-12-1772 Grietje Beudiker (*jm en jd*) geb. Tenboer Groningerland, dog nu wonende Haarlem.

106. NN Beudeker (Beudiker)

107. NN

Kinderen:

1. Elizabeth (zie 53)

2. Grietje (zie bij 104)

Generatie VIII

128. Gerrit van Sta(a)de(n), tr. Haarlem (schepenen) 23-10-1729 (*jm van Munsterland, jd*)

129. Willemeijntje van Meijerik, geb. Amsterdam

Kinderen RK gedoopt Haarlem (Baggijnhof):

1. Gerrit, ged. 28-2-1731 (zie 64)

2. Casper, ged. 12-11-1732, *jong overl.*

3. Casper, ged. 30-1-1735

4. Christiaan, ged. 27-10-1736

5. Maria, ged. 6-12-1736

6. Elizabeth, ged. 30-11-1738

7. Anthonis, ged. 20-6-1740.

160. Pieter Gerritsz Roos, tr. Sint Maarten 26-1-1774,

161. Maartje Evers.

Kinderen ged. Sint Maarten:

1. Gerrit, ged. 5-12-1745,

2. Reijer, ged. 13-3-1748 (zie 80)

192. Aart Pietersz Blauw, (*woon op de Nieuwkerk*), tr. Hoorn 19-4-1738,

193. Etje Pieters Wafel.

In eerdere nummers van ons blad hebben wij u de vraag voorgelegd of iemand van u de oplossing wist van een duistere zaak. In het Oud-Notarieel van Akersloot werd een maataanduiding "de eenloop" gebruikt om een grootte van een stuk land aan te geven. De heer Kwantes brak er zijn hoofd over, hier volgt een plausibele oplossing.

In zijn poging de oplossing, van dit toch wel zeer intrigerende vraagstuk, te vinden heeft de heer Kwantes diverse bronnen geraadpleegd. Hij heeft zich ingelezen in voorhanden zijnde publicaties over de ontwikkeling van de taal en de gebruiksmogelijkheden bij bijvoorbeeld de ontwikkeling van telwoorden. Ter ondersteuning van zijn hieronder beschreven redentatie naar zijn oplossing stuurde hij ons een aantal gecopieerde artikelen betreffende dit onderwerp. In één van deze artikelen wordt door een britse hoogleraar taalevolutie de volgende uitspraak gedaan "...zo bezien is ons tellen een afgeleide van ons taalvermogen...". In de door de heer Kwantes voorgelegde oplossing speelt het vermogen en de mogelijkheden van de taal m.b.t. het verwoorden van maten een belangrijke sleutel.

De EENLOOP, een onbekende grootheid?

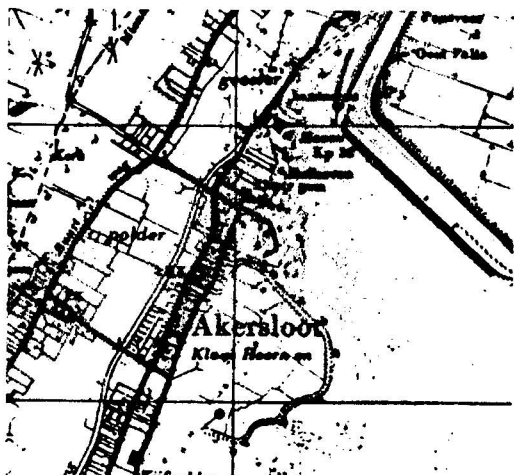
In het decembernummer van 2003 van Hollands Noorderkwartier stelde mevrouw Annie Stierp-Impink aan de lezers de vraag; Wie weet wat een Eenloop is? Haar uitstekende transcriptie van een transportacte uit 1660 betreffende de verkoop van "*een acker seylant Groot gemeten 13 voet 41 eenlopen*" in Akersloot gaf geen aanknopingspunt.

De in het maartnummer van dit jaar door de heer Rob de Boer gegeven oplossing als zou een lope als lengtemaat volgens het Middelnederlandsch Handwoordenboek 100 roe zijn, is door de redactie na doorberekening als zeer onwaarschijnlijk van de hand gewezen. De vraag bleef wie hierover meer duidelijkheid zou kunnen geven.

Als een interessante uitdaging heb ik een poging gedaan. Rechtstreekse informatie door deskundig geachte personen leverde weinig op. Ik ben daarom zelf op zoek gegaan en kwam na enkele omwegen tot de volgende conclusie. Een dieper gaande verklarende toelichting volgt daarna.

De eenloop, de romeinse passus (van 2 stappen of 5 voet)

Als u gaat 'stappen' is het begin daarvan 1 stap. Met een stap kunt u niet alleen vooruit gaan, maar ook in uw auto of uw bed stappen, zelfs stapvoets gaan. 'Lopen' slaat duidelijk op een voortgaande beweging. Genoemde variaties kent lopen niet. Een 'loop' begint daarom met een beweging eerst van het linker been, daarna van het rechter been, of omgekeerd, dus met twee stappen. Een engels woordenboek geeft voor 'lope' de nederlandse vertaling 'grote stap' of - naar ik stel - twee gewone stappen. Het vocabularium op Caesaris Bellum Gallicum geeft voor passus de vertaling schrede (= ongeveer 5 voet, 2 stappen).

Aanvullend, dan alleen op basis van de taal, is de vaststelling dat de akker lag tussen "De Gemeenewegh en de Schoudijck ten noorden van de Kerck-buiert". Géén van deze namen komt nu in het dorp voor. Daarom is met behulp van historisch-geografische gegevens het volgende vastgesteld. De Kerckbuiert als weg bestaat nu uit de Dorpsstraat en de Raadhuisstraat met de daaraan gelegen Hervormde kerk. De

Gemeenewegh, liggend op de oostelijke strandwal, vormde de verbinding tussen 8 buurtschappen waaruit Akersloot in de 17e eeuw voornamelijk bestond, van Boekel tot de Sluisbuurt.

Deze weg heet in het dorp nu Julianaweg. De Schoudijck ligt op de rand van de oostelijke strandwal en is aangelegd na verhoging van het winterpeil van de Schermerboezem als gevolg van de drooglegging van de grote meren in de eerste helft van de 17e eeuw, waardoor de waterbergingscapaciteit terugliep. De dijk heet nu Boschweg.

Genoemde noord-zuid lopende wegen staan op de topografische kaart van 1946 duidelijk aangegeven. Ten noorden van de Dorpsstraat (de voormalige Kerckbuiert) lopen ze tamelijk evenwijdig aan elkaar. De afstand tussen beide zal ten hoogste variëren tussen 50 en 60 m. Gaat men van 60 m uit als maximale lengte van de akker dan was dat in Akerslootse voeten, $6000 : 28,5 =$

210,5 voet. Omdat de lengte van de akker volgens de akte 41 maal *een loop* was, dan zou *de loop* als benadering $210,5 : 41 = 5,13$ voet zijn geweest. Omdat op basis van historisch-geografische gegevens de 'loop' op 5,13 voet benaderd was en ons matenstelsel in belangrijke mate een romeinse herkomst heeft, meen ik de conclusie te kunnen trekken dat de romeinse passus van 5 voet het uitgangspunt vormde voor de vertaling in de hollands 'loop'. In Akersloot zou *de loop* dan $5 \times 28,5 \text{ cm} = 142,5 \text{ cm}$ zijn geweest. Bij een breedte van de akker van 13 (voet) $\times 28,5 \text{ cm} = 3,7 \text{ m}$ en een lengte van 41 (lopen) $\times 1,425 \text{ m} = 58,4 \text{ m}$ zou de oppervlakte op 216,5 m² uitkomen. Het ging dus om een klein lapje grond van een weduwe, dat de buurman Jan Jansz Huysman waarschijnlijk graag aan zijn eigen daarnaast liggende grond toegevoegd zag.

Maten, gewichten., tijd en geld in de 17de eeuw

De lengtematen die in de zeventiende eeuw in West-Europa gebruikt werden waren alle afgeleid van het oud-romeinse maatstelsel, waarvan men wel beweerde dat het gebaseerd was op de afmetingen en proporties van de ideale mens. Het oud-romeinse matenstelsel was als volgt onderverdeeld:

mille passum (5000 pedes)	mijl (1000 passus)	1478.70 m
actus (120 pedes)	10 roeden	35.49 m
passus (5 pedes)	5 voeten of twee stappen	147.87 cm
gradus/pes sestertius (2 1/2 pedes)	1 stap	73.94 cm
cubitus (1 1/2 pedes)	el (elleboog tot eind middelvinger)	44.36 cm
palmipes (1 1/4 pedes)	?	36.97 cm
pes	voet	29.57 cm
palmus maior (3/4e pes)	volle handpalm	22.18 cm
palmus (1/4e pas)	handpalm (tot vingers)	7.39 cm
uncia (1/12e pes)	duim, 1/12 v.d. voet (breedte van de duim ?)	2.46 cm
digitus (1/16e pes)	vingerbreedte	1.85 cm

Met de ondergang van het Romeinse Rijk werd dit stelsel in wezen gehandhaafd, al werden de Latijnse benamingen veelal vervangen door namen uit de volkstaal. Aangezien er echter geen middelen waren om in een groot gebied identieke maten op te leggen of constant te houden, werden de verschillende lengtematen in de Middeleeuwen (en nog lang daarna) lokaal gedefinieerd.

Ter nadere verantwoording las u hierboven een extract uit de beschouwing over de herkomst van ons matenstelsel. En op de voorpagina ziet u een kopie

van de tekening van de door Leonardi da Vinci getekende man van wiens afmetingen die maten zijn afgeleid. Deze tekening werd door Da Vinci gemaakt met als basis de door de Romeinse architect en militair Vitruvius gehanteerde maatvoering. De afstand tussen de zijwaarts geplaatste voeten is 5 voet, de passus of loop.

(red.) De uitleg van de heer J. Kwantes en de daarbij gevoegde uittreksels uit diverse bronnen geven een nog completer inzicht in de noodzaak, het ontstaan en de herkomst van (onze oude) maten. Niet alle toegezonden materiaal hebben wij hier geplaatst, duidelijk is dat het onderwerp veel meer kanten heeft. Dit artikel, een samenvatting uit dat wat de heer Kwantes ons hiervoor toestuурde, nodigt u wellicht uit om zelf nog eens dieper in deze materie te gaan graven.

Voor u gelezen

P. D. Aaij

Bulletin voor de Achterhoek en de Liemers, 12e jaargang 2004-3 nr. 43

‘**Korps Grenadiers van 1808-1811**’ door W. Hermsen uit Wehl

Interessante informatie als één van de voorouders begin 19e eeuw jager van Bylandt (Chassé) als ook grensjager is geweest.

Amstelland afd. Amsterdam en omstreken, nr 55 augustus 2004

In deze uitgave worden **alle adressen, e-mail- en websitegegevens** en tevens de bezoektijden van de **archieven rond Amsterdam** gemeld.

Oud Alkmaar – tijdschrift van de Historische Vereniging Alkmaar, 28^e jaargang nr. 2 - 2004

Waren de speciale uitgaven van Gens Nostra nr. 59 (2004) en onze eigen editie nr. 58 (juni 2004) juweeltjes met veel Alkmaarse genealogische- en historische feiten dan mag bovenstaand tijdschrift niet ongenoemd blijven met een hoofdartikel van dhr. Harry de Raad over de **viering van Alkmaar 700-jaar stad** (snorrenstad)! Foto's en verhalen geven een prachtig tijdsbeeld.

Alkmaarse Brandweer 125 jaar, door Hans Koolwijk, ISBN 90-9017923-2

Bij het secretariaat is een exemplaar van genoemd jubileumboek binnen gekomen. Voor stamboomvorsers die een familielid hebben dat tussen 1879 en 2004 bij een van de korpsen heeft gediend zeker prima achtergrondinformatie.

De in dit artikel genoemde boeken en periodieken kunt u vinden in de bibliotheek van de afd. Hollands Noorderkwartier.

In deze rubriek vindt u een eerste kennismaking met een aantal nieuwe leden. Wie weet leidt dit tot onverwachte contacten. Ook leden die nog niet in de gelegenheid waren zich in een persoonlijk stukje voor te stellen, roepen wij op om in het kort iets meer over zichzelf en hun onderzoek te vertellen.

We heten de nieuwe leden van harte welkom en hopen hen dikwijls op de afdelingsavonden te ontmoeten.

De heer **W. Schoenmaker** (w.schoenmaker2@chello.nl, Anna van Burenstraat 19, 1814JD Alkmaar, 072-5117916) vond o.a. een echtpaar Schoenmaker-Schoenmaker in West-Friesland, wat aanleiding was tot een erfelijkheidsonderzoek. Ook zoekt hij de familie van zijn moeder: Blijleven uit Amsterdam.

De heer **Theo A. Korfage** (Molenweg 3, 1704DL Heerhugowaard, 072-5711808) werd op weg geholpen door een Hilversumse Korfage, die al begonnen was. Hijzelf heeft ook zijn kwartierstaat aangepakt. Opa Korfage kwam uit Veendam, daarvóór kwam de familie via Duitsland uit Frankrijk en is waarschijnlijk van Hugenootse oorsprong.

De heer **S.Hemrika** (s.hemrika@quicknet.nl, Planetenlaan 9, 1716WT Opmeer, 0226-351988) vond zijn voorouders Hemrika tot 1658 in Friesland, daarvóór nog met patroniem tot 1600. Ook zoekt hij in Noord-Holland naar Kieft (Schermer e.o.) en Henneman (Bergen en Heemskerk).

De heer **René Boulonois** (Boulonois@multiweb.nl, Heersmeeth 6, 1851EJ Heiloo, 072-5338542) werkt met het genealogische programma Legacy 2.0 en vond zijn voorouder Daniel Boulonois als hugenoot in Den Haag, tevens galeislaaf. Hij zocht ook in de Waalse Fiches.

Mevrouw **G.E. Zoon-Melkers** (Heerenweg 214, 1851KZ Heiloo, 072-5331060) heeft haar voorouder Cornelis Cornelisz Zoon in de 18e eeuw in Bergen gevonden, waar hij in de Oude Prins woonde en met Maartje Kroon, weduwe Gerrit Stam, huwde. Die was burgemeester van Bergen, zij waren 3 x 6 weken in ondertrouw! Daarvóór was de gezochte Cornelis Theunisz (1745), uit de Zeeuwse protestante tak.

Wilt u hier ook staan? Wilt u meer kwijt?
Schrijf gerust naar telgriffam@hetnet.nl

Met de bespreking van dit boek willen we wederom een boek uit de bibliotheek van Hollands Noorderkwartier onder de aandacht brengen.

‘Alle’ nakomelingen van Oujter Freekszoon – **Het Westfriese (r.k.) geslacht OUD**: een geweldig verzorgd stamboomoverzicht van 550 pagina’s, samengesteld door Linda Groot-Oud.

Het is voor recensent een vreemde gewaarwording om vele generaties OUD uit West-Friesland beschreven te zien terwijl zijn moeder Trijntje Oud en zijn grootvader Pieter Oud was en zij beiden in de beschrijving ontbreken.

Logisch, zij behoorden niet tot de Rooms-katholieke familietak. Het toeval wilde wel dat beide families ook te Ursem woonden in de jaren 1930-1960 en dat ons beider voorouders ook aldaar begraven zijn.

De stamvader van de familie Oud (r.k.) woonde in Grootebroek, in ‘De Streek’ en is waarschijnlijk in 1703 aldaar overleden. Vele nakomelingen zijn ook woonachtig geweest in Bovenkarspel, Lutjebroek, Hoogkarspel, thans het gebied van de gemeente Stede Broec.

Het gehele boekwerk is verfraaid met vele familiefoto’s, trouwfoto’s, portretten, bidprentjes en geboorte-, trouw- en rouwkaarten. Uiteraard ontbreken ook oude foto’s van dorpsgezichten niet en verluchtigen foto’s van oude woningen van verschillende familieleden de reeks van persoonsgegevens van verschillende generaties.

Enkele foto’s die tevens het tijdsbeeld weergeven van toen levende familieleden uit de stamboom van de familie Oud:

foto 23 blz. 170 remise te Grootebroek in 1905 van de paardentram Hoorn-Enkhuizen

foto 130 blz. 173 de P.J. Jongstraat in 1908 te Lutjebroek

foto 103 blz. 281 de aanleg van electriciteit in 1916 te Grootebroek

foto 86 blz. 283 aanleg van de gasleiding in 1925 Grootebroek/Lutjebroek

foto 65 blz. 260 bloemkool inladen bij de bloemkoolloods in de jaren ‘30

foto 116 blz. 200 de zeer strenge winter van 1929 te Schardam

Een ieder die een familielid heeft met de achternaam Oud mag dit naslagwerk zeker niet vergeten, vooral niet wanneer de zoektocht zich ook richt op gemeenten in West-Friesland. Een uitgebreide index van familie- en persoonsnamen vervolmaakt deze uitgave.

Uitbreiding van de lijst van Latijnse uitdrukkingen *J.Th. Reijngoud*

Voor u overgenomen uit diverse andere bronnen. In dit nummer volgen de letters O en P, in een volgend boekje het vervolg van het alfabet.

O biit	overleden (is hij / zij)
obstetricator	vroedmeester
obstetrix	vroedvrouw
octo	acht
octobris	achste maand (october) bij de oude Romeinen
operarius	handwerker, dagloner
oppidum	stad
orbis of orphanus	wees
origo	oorsprong of afkomst
oriundus	afkomstig uit, of kind van
P (pater)	vader
p (pagina) pag.	bladzijde
p. , p.p. , of petr. (petrina)	meter, doopmoeder
patrinus /, -a	peter, doopvader, / - moeder
petrini	peten, peetouders
patr. (patrini of paterni)	peten
p.h.l. (pastor hujus loci)	pastor van deze gemeente
p.m.s.l. (per patrimonium - subsequens legitimatus	door het volgend huwelijk van zijn ouders gewettigd kind
P.S. (post scriptum)	naschrift
p.t. (pro tempore)	voor de tijd van / tijdelijk
paelex (pelex of pellex)	bijvrouw
pagulus	gehucht
pagus	dorp
paleografie	studie van oud schrift
pannifex	lakenwever
pannitonsor	droogscheerder (van laken)
parentes	ouders
parochus	pastoor, hoofd van de paroecia

paroecia	r.k. gemeente, parochie
pastor	pastoor
pater	vader
patriciaat	de gezamenlijke patriciërs, de aristocraat
patres	voorouders
patria	vaderland, geboorteland
patrini of paterni	peten
patronymicon	vadersnaam
patruelis	neef (zoon van een broer)
patruus	oom (broer van de vader)
pellifex of pello	bontwerker
perigrinus	vreemdeling, van elders afkomstig
persecuteren	(gerechtigd) vervolgen
persuaderen	aanraden, overreden, overhalen, doen gelden
peter en meter	doopheffer en doophefster
pictor	schilder
piscator	visser
pistor	bakker
platea	straat of steeg
pluvia	regen
poliator	geneesheer, stadsdokter
portus (poorter)	inwoner van een stedelijke nederzetting
posterii	nakomelingen
posteritas	nakomelingschap
pos(h)uma	na de dood van de vader geboren kind - dochter
post(h)umus	na de dood van de vader geboren kind - zoon
praetor	schout of burgemeester
praetorium	stadhuis
prejudice (praejudicare)	voorlopig beslissen; onder alle voorbehouden rechten
prerogatief (praerogare)	recht, dat iemand heeft boven anderen
proavia	overgrootmoeder
proavusa	overgrootvader
probant (probatus)	persoon voor wie een kwartierstaat wordt opgesteld
pro(uratie)	schriftelijk volmacht

procuratie ad lites	volmacht om op te treden in een geschil voor een rechtbank
procuratie ad negotia	volmacht om op te treden in een kwestie betreffende een handelsaangelegenheid
pro Deo	om Godswil; in een huwelijks - en begraafakten, kosteloos
prolandus / a	de te ondervragen persoon
pro legitima	voor de wet
proles	kind; kroost
proles illegitima	onwettig kind
proles spuria	onecht kind
proletariaat	klasse van bezitlozen
promulgatio	afkondiging (van een huwelijk)
pronepos	achterkleinzoon
proneptis	achterkleindochter
proscriptie (proscriberen)	eigenlijk bekend maken; verbanning; ook aanslaan ten verkoop
prosecutie (prosequi)	volgen; voortzetten; gerechtelijke vervolging
protocol	kladaantekeningen van een notaris
puella	meisje
puella publica	meisje van lichte zeden
puer	knaap
puerpera	kraamvrouw
puerperium	kraambed
pupillus	moederloos, wees van moederszijde

Uit Hoornse bron

Jos Kaldenbach

In het archief van het kuipersgilde van Hoorn (OAH 1833) wordt melding gemaakt van twee voogden die een stevige declaratie indienen:

'in augustus 1649 heeft Roelof Stevensz en Cornelis Jansz Schout uytgeweest na Alckmaer om bescheijt te halen van de maten van bier vierendeels gekost schrijven en branden [van geëikte vaten] f 8: =: ='

Artikelen over de geschiedenis van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) worden bijna zonder uitzondering ontleend aan de zeer uitgebreide documentenverzamelingen in het Nationaal Archief in 's-Gravenhage. Toch is het ook zeer wel mogelijk aan de hand van elders beschikbare bronnen het licht op een facet van de VOC-geschiedenis te laten schijnen. Het navolgende is gebaseerd op vondsten die uit drie verschillende, binnen het Regionaal Archief Alkmaar berustende, archieven afkomstig zijn.

Tot aan de Franse tijd was het zeer gebruikelijk misdadige personen, al of niet in combinatie met lijfstraffen zoals geseling en/of brandmerking, te veroordelen met een verbanning. Deze verbanning gold voor een aantal jaren of voor eeuwig en had betrekking op het grondgebied onder de jurisdictie van een gerecht [lees stad], één of meer provinciën, of de gehele Republiek van de Zeven Provinciën.

In de 18e eeuw was het ook niet ongewoon om maatschappelijk lastige of crimineel gedrag vertonende personen te bestraffen met een verbanning naar Oost-Indië. Zij werden op een, door één van de zes VOC-kamers¹ uitgereed, retourschip geplaatst. Soms werd zelfs de aanvullende eis gesteld dat ze niet binnen een bepaald² aantal jaren mochten repatriëren.

Deze -eigenlijk als officieus te betiteln- straf werd opgelegd door regenten van instellingen als een weeshuis, bestuurders van een gemeente, dan wel op grond van een formele veroordeling door een gerecht. De straf lijkt op het eerste gezicht niet erg bedreigend, maar de sterfte onder VOC-werknemers in de 18e eeuw was groot. Zeker bij personen met een zwakke gezondheid en bijgevolg een slechte conditie, kon deze bestraffing al heel snel slecht uitpakken.

In het Regionaal Archief Alkmaar bevindt zich een aantal documenten, waarin de verbanning soms uitgebreid naar redengeving is beschreven. Verder geven zij inzicht in aanvullende omstandigheden en condities. Over een drietal personen is uit de documenten het navolgende ontleend.

Jan Catton, een al wat oudere wees³ uit het Burgerweeshuis te Alkmaar, werd op 6 mei 1730 door de regenten⁴ bestraft. In de daaraan voorafgaande tijd was hij reeds diverse malen gestraft wegens “het zich gans ergerlijk gedragen, het terzijde stellen van het ontzag voor de opzienders van het huis en zich te buiten gaan aan sterke drank en zodoende alles in rep en roer te brengen”. “Deze straffen hebben weinig vrucht gedragen. In de gepasseerde week heeft hij zich wel erg beestachtig gedragen. Dronken heeft hij niet alleen de jaargang 18, nummer 4, december 2004

schoolmeester gehoord, maar zelfs met een mes aangevallen, toen deze hem wilde bestraffen”. Hij is toen opgesloten in het donkere huisje, alwaar hij door de regenten nauwkeurig is geëxamineerd en dezen na rijpe deliberatie besloten hebben hem bij eerste gelegenheid naar Oost-Indië te zenden en tot dien tijd in het tuchthuis van de stad Alkmaar te plaatsen. Met de plaatsing in het tuchthuis zijn de burgemeesters van Alkmaar accoord gegaan. Het vonnis is als een voorbeeld ten overstaan van alle kinderen ten uitvoer gelegd.

Jan Catton is “in een gering kleedje met een hemd onder de arm” overgeleverd aan de dienaren van de stedelijke justitie. Hij is tot 30 december 1730 in het tuchthuis opgesloten geweest en daarna naar Hoorn gebracht voor monstering op het schip HILLEGONDA⁵ van de VOC-kamer Hoorn. Aangenomen mag worden dat hij van het Burgerweeshuis de gebruikelijke uitrusting aan lijfgoederen heeft meegekregen. Hij is op het schip als matroos⁶ geplaatst en na aankomst in Batavia op 28 juli 1731 aan de wal geplaatst in afwachting van verdere werkzaamheden in Azië. Op 11 juni 1732 is hij in Azië overleden.

Jan Johannisz, alias Jan Christiaen is, als een 14-jarige zwerver, eind maart 1768 tesamen met zijn vader Kornelis Labans, alias klein Keesje, diens bijzit Johanna Maria Kroons, alias Marie Jans, in Alkmaar gearresteerd.⁷ De reden voor die arrestatie was gelegen in de verdenking, dat zijn vader met zes medeplichtigen in de nacht van 6 op 7 oktober 1766 in de pastorie aan de Kaagh onder Spanbroek een huisbraak had gepleegd. Tegelijk met zijn vader werden ook aangeklaagd Nathan Moses, alias Noisan Winnig, Moses Marcus of Abraham, een oude joodse man van omstreeks 72 jaar en Marijtje van Hove, alias Alemondus of Alemonde Sjouwels, een jonge vrouw van ongeveer 21 jaar, die manskleding droeg. Deze drie laatstgenoemde personen werden na uitvoerige examinaties schuldig bevonden en veroordeeld om op zaterdag 7 mei 1768 in Alkmaar op het schavot achter het raadhuis te worden opgehangen, hetgeen is geschied.

Ook Jan Johannisz werd verhoord en veroordeeld. Zijn veroordeling berustte op een viertal conclusies. Ten eerste dat hij niet de ere en vreese Gods of het ontzag voor de Heilige Justitie kende. Ten tweede dat hij vanaf zijn eerste jeugd met zijn vader en diens bijzit door de landen heeft lopen schooien, vagabonderen en bedelen, quasie onder voorwendsel een schaarslijpper te zijn. Ten derde dat hij kennis heeft gehad van de huisbraak, binding⁸ en diefstal door zijn vader, Marytje van Hove en Nathan Moses en anderen aan het huis van pastoor Bommer te Spanbroek tussen de 6e en 7e oktober 1766. Voorts werd het hem kwalijk genomen dat hij het door zijn vader bij diefstallen, huisbraken en dergelijke verkregen geld heeft helpen verteren. Tenslotte dat

het vagabonderen en complotsgewijs [in groepen] lopen volgens de Plakkaten van de landen ten uiterst strafbaar is.

Hij werd veroordeeld om de uitspraak tegen zijn vader en de andere gedetineerden bij te wonen, opgesloten te worden in het tuchthuis van de stad Alkmaar alwaar zijn ongemak op zijn hoofd zal worden gecureerd⁹ en als dan bij gelegenheid naar Oost-Indië te worden gezonden vanwaar hij de eerstvolgende veertien jaren niet mag terugkomen. Tenslotte moet hij de kosten van het proces betalen, hetgeen hem wegens gebrek aan goederen is kwijtgescholden. In mei 1769 is hij naar Hoorn gebracht en op het door de Hoornse VOC-kamer uitgerede schip WEST-FRIESLAND¹⁰ als hooploper¹¹ aangemonsterd. Tijdens de uitreis is Jan Johannisz op 26 mei 1769 aan boord overleden en op zee begraven.

Teunis Claasz Giet¹² moest op een woensdag in juni 1778 voor de schout en regenten van Egmond op het raadhuis verschijnen. Waarschijnlijk wilde men hem niet als arme ondersteunen. Bij die gelegenheid is hem voorgesteld dat men hem naar Oost-Indië zou helpen gaan.

Hij wist niet beter dan daarmede accoord te gaan. Door de schout is terzake actie ondernomen. Hij heeft schriftelijk contact opgenomen met de Hoornse VOC-kamer en heeft van Willem Stapel, de boekhouder aldaar, een brief ontvangen met de mededeling, dat hij maar moest komen, hoe eerder hoe beter. De schout en de armenvoogd van Egmond Pieter de Wolf, zijn daarop met Teunis Klaasz Giet naar Hoorn gegaan.

Willem Stapel heeft Teunis aan een bewindhebber zijn dienst als timmerman laten presenteren. Nog dezelfde namiddag heeft hij een proef afgelegd, waarvoor hij is geslaagd. In afwachting van een vertrek werd Teunis voor 8 dagen tegen een vergoeding van 4 gulden bij Andries Boomhof in de kost gedaan. De schout heeft daarop een brief van Willem Stapel ontvangen, waarin werd medegedeeld dat Teunis Klaasz Giet problemen maakte om op zaterdag 13 juni 1778 aan boord te gaan. De schout en armenvoogd zijn wederom naar Hoorn gegaan en hebben op het vertrek van Teunis Klaasz Giet toegezien.

Bij die gelegenheid is een transportbrief voor 200 gulden opgemaakt, waarvoor 18 stuivers is betaald en van de kassier zijn 2 maanden handgeld - in totaal 28 gulden - ontvangen.

De kosten in resp. guldens, stuivers en penningen (1 gulden = 20 stuivers = 320 penningen) van de presentering, aanmonstering en uitrusting van Teunis Klaasz Giet waren :

	gld.	st.	pen.
- verteerd aan kostgeld	4	--	--
- aan drank en bier een fles wijn	4	2	--
- heeft in zijn kist mee genomen 20 lb tabak	12	--	--
3 paar schoenen	6	--	--
1 gros pijpen	1	--	--
½ anker genever met de accijns	8	10	--
een hangmat, matras, deken en kussen	5	10	--
4 bonte hemden à 32 st[uivers]	6	8	--
1 bruine lakense duffel	8	--	--
2 gestreepte pakken à 54 st[uivers]	5	8	--
2 linnen dito à 50 st[uivers]	5	--	--
4 paar kousen à 14 st[uivers]	2	16	--
1 rood baaitje	3	--	--
3 zakdoeken à 6 st[uivers]	--	18	--
1 slaapmuts	--	10	--
1 engelse muts à 22 st[uivers] en 1 dito à 12 st[uivers]	1	14	--
1 bruine kiel	1	5	--
2 onderbroeken à 24 st[uivers]	2	8	--
aan klein goed, 2 kammen, 3 messen en scheede, een pompe en kroesje, een naairing, naaldekokker met naalden, tien strengen gaaren, een paar gesp te samen	2	8	--
- verder aan wagenvracht, vertering en enige kleine kosten	21	7	6
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	102	4	6
- nog aan Willem Stapel betaalt voor zijn moeite	14	--	--
Totaal	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	116	4	6

Teunis Klaasz Giet is op 13 juni 1778 in een lichter van Hoorn naar het schip HINDELOPEN¹³ op de rede van Texel gebracht, hetwelk op 17 augustus 1778 onder schipper Jan Tromp is vertrokken met Theunis Claasz Giet¹⁴ als huistimmerman¹⁵ aan boord. Kort na de aankomst in Batavia op 3 juli 1779 is Teunis Klaasz Giet op 11 augustus 1779 overleden. Vermoedelijk in het hospitaal te Batavia, alwaar zieke opvarenden massaal na aankomst werden opgenomen, maar een kleine kans op herstel hadden.

Verbanning naar Oost-Indië gaf weinig kans op overleven. Slechts 1 op de 3 vertrokken opvarenden is ooit teruggekeerd. De overigen zijn in de Oost meestal vroeg en soms later overleden. Weliswaar is Theunis Claasz Giet niet formeel verbannen, maar zeker is dat zware druk op hem is uitgeoefend. De twee anderen hebben als het ware een “uitgestelde” doodstraf ontvangen.

¹ De kamers van de Verenigde Oost-Indische Compagnie waren gevestigd in Amsterdam, Delft, Enkhuizen, Hoorn, Rotterdam en Zeeland (Middelburg).

² De normale contractduur bij de VOC was 5 jaar.

³ Geboortegegevens zijn niet gevonden, maar aanmonstering als matroos vond veelal eerst plaats voor 16- tot 18-jarige personen.

⁴ Alkmaar Verzamelinventaris Burgerweeshuis, inv.nr. 8.

⁵ RGP, grote serie 166 : "Dutch-Asiatic Shipping in the 17th and 18th centuries" : onder nummer 2832 beschreven als 5e uitreis van een schip van 850 ton onder gezag van schipper Albert Visser vertrokken vanuit Texel op 1 januari 1731 met 159 zeelieden, 82 soldaten en 13 handwerkslieden en op 28 juli 1731 in Batavia gearriveerd met 135 zeelieden, 64 soldaten en 10 handswerklieden. Tijdens de reis zijn 37 opvarenden overleden.

⁶ Op WWW.VOC.MINDBUS@NL onder de 700.000 uit patria vertrokken opvarenden is aangetroffen: Jan Couton van Alkmaar, vertrokken als matroos op HILLEGONDA op 1 januari 1731.

⁷ Oud Rechterlijk Archief Alkmaar : inv.nr. 48, doos 4, map 41.

⁸ Binding is op te vatten als een door een groep personen georganiseerd uitgevoerde criminele daad.

⁹ Ongemak op het hoofd: vermoedelijk schurft of luizen. Cureren: medisch handelen gericht op genezen, beter maken.

¹⁰ RGP, grote serie 166 : "Dutch-Asiatic Shipping in the 17th and 18th century", onder nummer 4050 is beschreven als de 5e uitreis van het schip van 880 ton onder gezag van schipper Marten Pieters Mooy en vertrokken uit Texel op 13 mei 1769 met 354 opvarenden.

¹¹ Op WWW.VOC.MINDBUS@NL onder de 700.000 uit patria vertrokken opvarenden is aangetroffen: Jan Christian Labans van Alkmaar, gemonsterd als hooploper [ongeoefend matroos; leerling matroos] op WEST-FRIESLAND en vertrokken op 13 mei 1769.

¹² Oud Archief Egmond : inv.nr. 5, f. 125 en uit de verzamelde doopgegevens van Egmond-Binnen blijkt dat Teunis Klaasz Giet gehuwd was met Grietje Paulus de Graaf en dat er zeven kinderen waren geboren.

¹³ RGP, grote serie 166 : "Dutch-Asiatic Shipping in the 17th and 18th century" : onder nummer 4324 beschreven als 1e uitreis van een schip van 850 ton onder gezag van schipper Jan Tromp vertrokken vanuit Texel op 17 augustus 1778 met 195 opvarenden en op 3 juli 1779 in Batavia gearriveerd.

¹⁴ RGP, grote serie 166 : "Dutch-Asiatic Shipping in the 17th and 18th century" : onder nummer 4324 beschreven als 1e uitreis van een schip van 850 ton onder gezag van schipper Jan Tromp vertrokken vanuit Texel op 17 augustus 1778 met 195 opvarenden en op 3 juli 1779 in Batavia gearriveerd.

¹⁵ Huistimmerman is handswerkman en behoorde aan boord niet tot de groep zeelieden of soldaten, maar was bestemd om als bouwvakker in de Oost te dienen.

De redactie stelt bereidwillig ruimte beschikbaar voor deze oproep. Het betreft de vraag naar hulp voor het uitbreiden van een database die, als genealogie je hobby is, ongelofelijk belangrijk is. In onze regio hebben Gertie en Ineke al enorm veel tijd gespended aan het elektronisch vastleggen en toegankelijk maken van huwelijksgegevens, maar de klus is nog lang niet geklaard....

Genlias is het gezamenlijk product van de regionale historische centra en rijksarchieven in Nederland. Met hulp van vrijwilligers wordt een database aangemaakt met de Burgelijke Stand gegevens. Nu vrijwel alle huwelijksakten van Noord-Holland zijn ingevoerd, zal het vervolg van het project bestaan uit het invoeren van de overlijdensakten. Daarbij zal gewerkt worden met een nieuw invoerprogramma (GDIndex). Allereerst zullen alle overlijdensakten gescand worden. Deze gescande overlijdensakten worden samen met het invoerprogramma op een cd-rom geplaatst. Daarna kunnen de gegevens ingevoerd worden. De precieze planning is nog niet bekend.

Er worden vrijwilligers gezocht voor het invoeren van deze overlijdensakten. U moet de beschikking hebben over een pc met een cd-romdrive. U hoeft niet van huis, de gegevens worden u per post toegezonden. Bij het opslaan van huwelijksgegevens werden diskettes gebruikt, bij de overlijdensgegevens zal het waarschijnlijk ook mogelijk worden het werk via e-mail te versturen.

Het zou mooi zijn als we per plaats die in het Regionaal Archief Alkmaar berust, een vrijwilliger vinden. Vele handen maken licht werk en zo zijn de gegevens het snelst online. U kunt informatie aanvragen bij Gertie (*g.vanlienvissier@chello.nl*) of Ineke (*ineke@pedete.net*).

U kunt zich aanmelden bij **Marcel Leechburch Auwers** op het Provinciaal Archief in Haarlem, de coördinator: *mleechburch@noordhollandsarchief.org*.

Te hooi en te gras*redactie*

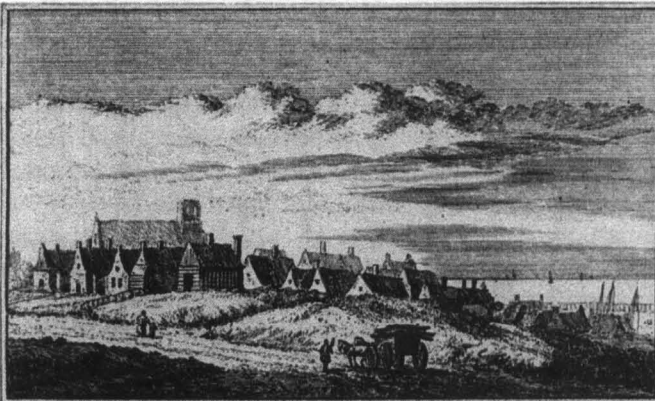
Geertje **Grasboer**, geb. ca. 1835 Graft, d.v. Simon Grasboer en Cornelia Leeuw tr. 16-10-1858 Zuid- en Noord-Schermer Jacob **Hooijboer**, geb. Graft ca. 1816, z.v. Klaas Hooijboer en Geertje Vredevoort. Haar zus Grietje **Grasboer**, geb. ca. 1835 Graft, tr. 14-1-1865 Cornelis **Hooijboer**, z.v. Antonij Hooijboer en Immetje Meester, waarna Jacob Hooijboer, de oom van Cornelis Hooijboer (want Antonij en Jacob zijn broers) zijn zwager werd.

Tijdens onderzoek in de archieven vonden de auteurs verrassend veel informatie over het leven van **Cornelis Gerritsz Duijnmaijer**, die ook als **Blom** in de aktes voorkomt. Doorslaggevend voor het vinden van **Cornelis Gerritsz Blom** als duinmeier in Callantsoog was de personenindex op de oude notariële archieven in het Rijksarchief van Noord-Holland gemaakt onder leiding van Willem Blok.

De voorouders van zijn echtgenote

In Zuid-Zijpe ondertrouwen op 7 augustus 1707 en trouwen op 21 augustus 1707 Cornelis Gerretsz jongeman uit de Oude Zijp en Neeltje Cornelis jongedochter van Petten (impost Petten 13 augustus 1707, pro deo). Van hem zijn alsnog geen herkomstgegevens bekend, zij is in Petten gereformeerd gedoopt op 8 juli 1685 als dochter van Cornelis Willems en Teetje Willems. Haar vader Cornelis Willems blijkt Cornelis Willemsz Groot te zijn, *bakker* in Petten. Hij is op 25 december 1655 te Petten gedoopt als kind van Willem Gerritsz wonende in Oud-Petten, *kerkmeester*; op 28 juli 1708 geeft hij zijn leeftijd aan als 53 jaar (*ONA Schagen 4581 akte 67*). Haar moeder Teetje Willems is op 25 november 1663 in Petten gedoopt als dochter van Willem Claesz in de Pettemer watermolen; deze Willem Claesz was Willem Claesz Tuijt getrouwd met Griet Jans (*ORA Zijpe 6534 fol. 224v, 3 mei 1686*).

Op 25 december 1707 doen **Cornelis Gerritsz Duijnmaaijer** en Neeltje Cornelis zijn huisvrouw belijdenis in Callantsoog. Op 5 december 1708 laten zij te Callantsoog een zoon Gerrit dopen en op 29 mei 1710 een zoon Cornelis.

Gezicht op het dorp Petten.. Prent in 1730 (naar de situatie van 1609) vervaardigd door A. Rademaker.

Bron: Beeldbank Reg. Archief Alkmaar.

Cornelis beschuldigt Claas Kat van het stelen van een paard

Op 28 juli 1708 compareerden voor notaris Johannes van der Meer te Schagen (*ONA Schagen 4581 akte 67*) o.a. de huisvrouw van **Claas Claasz Kat**, zijn dochter Neel en zijn knecht Adriaen Cornelisz Schenck, wonende in de Oude Zijpe in 't Vossegat, en Cornelis Willemsz Groot wonende in Oud-Petten, ter requisitie van genoemde Claas Claasz Kat. De vrouw, de dochter en de knecht van Kat zeggen dat Adriaen Pronck, *duinmeier*, en zijn zoon Jan Adriaensz Sonnevelt, benevens Cornelis Gersz, mede *duinmeier*, allen wonende in en onder Callantsoog, beschuldigen de knecht en het zoontje van Kat van het stelen van een paard van Adriaen Pronck, *duinmeier*, op de avond van 4 juli, om daarmee in duin konijnen te vangen, en beschuldigen Claas Claasz Kat van het stelen van de netten van Pronck. De vrouw, dochter en knecht leggen verklaringen af waaruit moet blijken dat Kat de hele nacht in zijn eigen bed heeft gelegen. Cornelis Willemsz Groot verklaarde dat Cornelis Gersz Duijnmaijer zijn schoonzoon enige dagen nadat hij een verklaring had afgelegd voor de dijkgraaf daarvan spijt gekregen heeft en had gezegd dat het erg donker was en hij zijn verklaring uit vermoeden gedaan had, vertrouwend op het zeggen van Pronck. Uit een verklaring door de knecht van Claas Claasz Kat op 9 oktober 1708 voor dezelfde notaris (*ONA Schagen 4581 akte 68*) blijkt overigens dat Adriaen Pronck wel degelijk hem en de zoon van Kat in de duisternis gezeten op het paard van Pronck gezien had.

Cornelis zou stroper Bessel Gijsbertsz vermoord hebben

Op de zitting van 16 januari 1711 van de vierschaar van de baljuw van Callantsoog (*ORA 6629, rol van de leenmannen van Callantsoog*) dient een zaak van Cornelis van den Huevel, *baljuw en schout* van Callantsoog, contra Cornelis Gerritsz Duijnmaeijer in Callantsoog en deszelfs knecht bekend onder de naam van Claes Duijnmaer, ingedaagden bij edicten defaillanten [niet opgekomenen]. De ingedaagden hebben zich niet ontzien om tussen 3 en 4 november 1710 op het Schaegeerpadt **Bessel Gijsbertsz** mede in Callantsoog woonachtig toe te brengen diverse zeer zware wonden als aan 't hoofd omtrent het achterhoofd een slag daardoor de naad ingebogen en omtrent 2 vingers breed van die naad ook een contusie [kneuzing] ingebogen was, beide bloedig, voorts beide de armen van de schouder af tot beneden toe zwaar gecontordeerd en bijzonder de pink aan de linkerhand ook zodanig gecontordeerd [verwrongen] en gekwetst dat het onderste lid aan stukken was, alsmede het bovenste der linkerhand insgelijksgecontordeerd met een kleine opening, en 't os femoris [dijbeen] recht in 't midden van 't linkerbeen mede gecontordeerd, alhoewel zonder bloedstortingen, item een zware contusie op de scheen van 't linkerbeen met een opening van 3 kniewonden, wijders aan 't

rechterbeen een contusie met 2 kleine wonden en wijders aan 't zelfde been doch binnen nevens de enkel een ronde steek, bijgevolge niet met een mes maar enig ander instrument gedaan, wezende ingegaan tussen pees en schenkel, de diepte tot aan de kuit aan de overzijde, en daarvan door de bloedstortingen van de genoemde contusie en het tijdsverloop en 't gebrek van handreiking dezelve Bessel Gijsbertsz omtrent een kwartier vóór de dageraad aan de Zijpse dijk is komen te sterven. De eis luidt dat de ingedaagden en defaillanten ten eeuwigen dage zullen worden gebannen uit Holland en Westfriesland, zonder terug te mogen komen op straffe van de dood, en dat al hun goederen verbeurd verklaard worden. Als getuigen worden gehoord Cornelis Jacobsz Vaeder, Adriaen Willemsz Vaeder en Adriaen Jansz Sonneveld. Er wordt besloten advies in te winnen van 2 neutrale rechtsgeleerden in Amsterdam.

Veroordeeld tot verbanning

Op 1 januari 1711 waren voor notaris Huijbert Boertjes te Schagen (*ONA Schagen 4576 akte 250*) gecompareerd Adriaen Jansz Zonneveld (alias Pronk), oud omtrent 55 jaar, *duinmeier* in Callantsoog, Thys Claasz, omtrent 40 jaar, Jan Jacobsz Struyf, omtrent 27 jaar, en Willem Arentsz, circa 20 jaar, allen in de Zijp aan de Ruijgeweg woonachtig, die verklaringen aflegden waaruit blijkt dat Bessel Gijsbertsz een bekende stroper was.

Op de zitting van de vierschaar op 9 maart 1711 verlenen de leenmannen van Callantsoog het vierde "defaut" [verstek] en bannen de ingedaagden, na ingenomen advies van rechtsgeleerden, voor altoos uit Holland en Westfriesland, zonder daar ooit weder in te mogen komen, op pene van zwaarder straf, en condemneren dezelve ook in de kosten, aldus gedaan door Jan Thuenisz 't Hart, Jan Erchsz van der Werp, Gerrit Jansz Schaegen, Gerrit Jansz Bontus en Pieter Abbestee, *leenmannen*.

Op 24 oktober 1713 compareerden voor Johannes van der Meer notaris te Schagen (*ONA Schagen 4581 akte 99*) Pieter Bombaer, Pieter Zeeman en Jacob Bombaer, allen *oud-schepenen* van Callantsoog, die verklaarden ter requisitie van de heren regenten van de Oude Zijpe dat omtrent 4 jaar geleden zekere manslag was begaan aan de persoon van Bessel Gijsbersz, dat op diezelfde dag toen het voorschreven moorddadig feit geperpetreerd was het gerucht ontstond dat ene Cornelis Gerritsz Duijmajer in Callantsoog met zijn knecht hetzelfde hadden gedaan, dat daar op de gemelde tijd voor de middag op het raadhuis in Callantsoog door leenmannen in presentie van de eerste 2 getuigen, toen regerende schepenen zijnde, hebben horen en zien zeggen tegen Cornelis van den Heuvel, *baljuw en schout*, dat hij officier de voorschreven Cornelis

Gerritsen Duijnmaijer zoude apprehenderen dewijl dezelve hem was onthoudende en dat om redenen deszelfs knecht genaamd Claas ... reeds voortvluchtig was, en zulks zeer presumptief dat de voorschreven moord door de gemelde duinmeier was gedaan, welke geordonneerde apprehensie de officier refuseerde, zeggende "ick hebbe geen dienders, geen gevangenhuijs, of slooten", waarop de tweede getuige zei dat als men sloop is kan men 5 à 6 man naar omlaag doen gaan en bewaren onder een luik, of breng hem maar hier, dan zullen wij hem wel bewaren, waar de officier niet op inging.

De eerste getuige zei dat enige tijd daarna op zekere sessie op 't raadhuis, toen de schepenen en de officier spraken over de voorgenoemde moord, dat er gezegd werd dat op de avond van de dag waarop de leenmanen aan de officier gezegd hadden tot apprehensie [gevangenneming] over te gaan, Cornelis Gerritsen nog ten huize van de officier geweest was, die dat bevestigde. De eerste en de laatste getuigen verklaarden dat op de avond vóór het moorddadige feit Cornelis Gerritsen ten huize van de laatste getuige geweest was, sprekende over het vangen van zijn konijnen, en op de vraag of Bessel Gijsbersz hem ook enige schade in zijn duin toebrecht, "neen nog Adriaen Pronck ook niet" antwoordde, maar hij zou ongelukkig zijn als hij hem er ontmoette, of dergelijke woorden. [Zie ook: *H. Schoorl, Zeshonderd jaar water en land, Groningen 1973, blz. 445.*]

Toch niet verbannen?

Ondanks de verbanning heeft Cornelis Gerritsz Duijnmaijer zich vermoedelijk al vrij spoedig in Hargen gevestigd. Op het verpondingskohier van 1733 van de huizen van Schoorl wordt Cornelis Duijnmaijer vermeld onder Hargen met een door hemzelf bewoond huis. In het rekenboek van de Hargerpolder treedt op 9 maart 1739 Maarten Jonker af als *molenaar* van de Hargerpolder en wordt Cornelis Duynmaijer als opvolger gekozen, voor hetzelfde salaris van 100 gld 's jaars, waarna hij onder de naam van **Cornelis** [soms met patroniem Gersz of Gerritsz] **Blom** molenaar van de Hargerpolder blijft tot 1747 toen hij afgezet werd en opgevolgd door zijn zoon **Cornelis Cornelisz Blom** (*Arch. Verenigde Harger- en Pettemerpolder 3*). In 1745 zijn Cornelis Gerrits Blom en zijn vrouw Neeltje Cornelis in Zuid-Zijpe met attestatie van Groet aangekomen. Op 27 maart 1750 legt Cornelis Gerritsz Blom wonende in de Hazepolder, oud 61 à 62 jaar, een verklaring af over de Laagsloot in de Hargerpolder waar hij omtrent 25 jaar daarvóór woonde op de Nieuwebrug. Omstreeks 1725 woonde hij dus in Hargen. Het is vooralsnog onduidelijk hoe dit gezien zijn veroordeling in 1711 mogelijk geweest is. Is hem gratie verleend, of is zijn veroordeling herroepen of ongeldig verklaard?

Een rijke oude dag

Op zijn oude dag kreeg Cornelis Gerritsz Blom nog een klein fortuin in de schoot geworpen. Zijn schoonmoeder Teetje Willems had een broer Cornelis Willemsz Tuijt die bij zijn vrouw Annetje Cornelis drie kinderen had, die allen ongetrouwd en kinderloos overleden. Dit waren in volgorde van overlijden: (1) Cornelis Dekker, *commies* op het Gemenelandscomptoir van Alkmaar, overleden in Alkmaar op 16 oktober 1731 (*ONA Alkmaar 495 (notaris Klaver) akte 11, 23 oktober 1731, staat en inventaris van zijn nagelaten goederen*), (2) Willem Cornelisz Tuijt alias Commandeur, *voerman*, overleden in de Hazepolder op 27 maart 1744, en (3) Trijntje Cornelis Tuijt, overleden in de Hazepolder op 25 september 1744. Willem en Trijntje Cornelis woonden in hetzelfde huis in de Hazepolder en werden in Petten begraven (*Mr P.C. Bloys van Treslong Prins en Mr J. Belonje, Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden in en uit de kerken der Provincie Noord-Holland, Deel IV, Utrecht 1930: Ned. Herv. Kerk te Petten 16, H.L.B.G/Willem Kornelisz Tuyt/van de Hasepolder/Gerust den 27 Maart 1744/en sijn suster/Trijntje Kornelisz Tuyt/Gerust den 25 September/1744. Hij was voerman.*)

Uiteindelijk erfde Neeltje Cornelis Groot, de vrouw van Cornelis Gerritsz Blom, als enige naaste bloedverwant hun bezittingen. Dit gebeurde als volgt. Op 14 oktober 1731 testeerde Cornelis, met als enige erfgenaam zijn broer Willem, op enkele legaten na (o.a. aan zijn zuster Trijntje de rente van *f* 4000 aan obligaties), met de voorwaarde dat als Willem vóór zijn zuster Trijntje zou overlijden, de verkregen erfenis niet naar zijn zuster mocht gaan maar naar zijn naaste bloedverwanten (*ONA Alkmaar 494, notaris Arent Klaver, akte 170*). Op 11 oktober 1732 ontvangt Willem Commandeur wonende te Petten van de executeurs testamentair 1671 gulden 8 stuivers 10 penningen, benevens de effecten (een aanzienlijk pakket) met de charters, documenten en papieren (*ONA Alkmaar 495, notaris Arent Klaver, akte 170*). Op 23 juni 1745 betaalde de gemachtigde van Trijntje Cornelis Tuijt de 20e penning en 10e verhoging over de nalatenschap van Willem Cornelisz Commandeur, bestaande uit onroerende goederen, in totaal getaxeerd op *f* 625 gulden, en 4 obligaties van tezamen *f* 4500, en nog over de erfenis van Trijntje Cornelis Tuijt nagelaten aan haar nicht of vaders zusters dochter genaamd Neeltje Cornelis Groot, bestaande uit onroerende goederen, waaronder een huis en erf in de Hazepolder, getaxeerd op *f* 450 en 11 obligaties van tezamen *f* 8500 (*Gaarderarchieff Zijpe 6*). Op 21 mei 1746 bekende Cornelis Gerritsz Blom wonende in de Hazepolder als in huwelijk hebbende Neeltje Cornelis de *f* 4000 aan obligaties waarvan Trijntje Cornelis Tuijt het vruchtgebruik had ontvangen te hebben. Na het overlijden van Trijntje zijn Cornelis Gerritsz Blom en zijn vrouw in het huis in de Hazepolder gaan wonen dat nagelaten was door Willem en Trijntje Cornelis Tuijt.

Evenementen in 2005

5 februari Weesp

Duitslanddag in het NGV
Verenigingscentrum 10-16 uur

Nijmegen

Grote viering 2000-jarig bestaan
Nijmegen, zie
<http://www.nijmegen200.nl>

16 april Utrecht

Jaarverg. Indische Gen. Ver. in
Moluks Hist. Museum, zie
<http://www.igv.nl>

Internet

Om te zien wat in de
afdelingsbladen te vinden is:
[http://www.home.zonnet.nl/gerard.tax/
gepermeteerd-overzicht-bladen.html](http://www.home.zonnet.nl/gerard.tax/gepermeteerd-overzicht-bladen.html)

Om te weten of het nu echt zo
warm was op de dag dat een
persoon werd geboren:
<http://www.knmi.nl/voorl/kd/>

De laatste terugblik

De 51^e Genealogische Dag in
Alkmaar is voor onze afdeling
afgesloten met een financieel
gunstig resultaat. De dag is
kostendekkend gebleken. Er waren
250 voorinschrijvers, 59 hebben
zich op de dag zelf nog gemeld,
438 passanten hebben entree
betaald, zodat er bijna 750
betalende bezoekers zijn geweest
op 'onze' dag.

Velleploeter?

In het nummer van juni 2004 op
blz. 89 wordt het beroep
'velleploeter' genoemd waar de
redactie een vraagteken achter had
geplaatst omdat niemand wist wat
ermee werd bedoeld.

Ru Waalewijn was zo attent ons de
volgende reactie te sturen:

*'Ook in mijn genealogie komt dit
beroep voor. Volgens het
'Verklarend Handwoordenboek 1920
door M. J. Koenen', is een
vellenploeter een looiersknecht, die de
wol van de vachten scheert. Een
ploot is een schapenvacht, waarvan
de wol is afgeschoren.'*

In de volgende nummers o.a.

- Vervolg van de Latijnse
woordenlijst
- Merkwaaardige vernoemingen
- Voor u gelezen
- De familie Impink
- Bestuurszaken van de afdeling
- Informatie over de
jaarvergadering
- Boekbespreking
- Nog meer over Christenslaven
- Uw eigen bijdrage? Reacties,
vragen, tips en kopij kunt u
blijven insturen!

Adressen NGV, Afdeling Hollands Noorderkwartier

Afdelingsbestuur:

Voorzitter: vacant

Secretaris: mw W.J. Hermanus-Schipper, Wipmolen 10,
1823 GB, Alkmaar, tel. 072-5154716

Penningmeester: mw M.J. Leek-de Dood, Hoornseweg 27,
1823 DH Alkmaar, tel. 072-5613060, fax 072-5600232,
e-mail: rleek@sean.nl

Plv.afd.afgev.: mw W. Hermanus-Schipper (adres zie boven)

Lid en Afd.afgev.: J.J. Kaldenbach, Amstelstraat 18,
1823 EV Alkmaar, tel. 072-5123029,
e-mail: jos.kaldenbach@tiscali.nl

Lid: A.J. Biesbroek, Kasteelstraat 63, 1724 SC, Oudkarspel,
tel. 0226-313548, e-mail: ajbiesbroek@hetnet.nl

Lid: W. Voskuyl, Arklaan 4, 1852 CA, Heiloo,
tel. 072-5330325, e-mail: w.voskuyl@quicknet.nl

Overige functies:

Bibliotheek: J.Th. Reijngoud, Kasteellaan 15, 1829 BD Oudorp,
tel. 072-5126229, e-mail: reijngoud@zonnet.nl

Coördinatie Afdelingsledenservice (CALs): P. Leguit,
H.A. Lorentzstraat 105, 1782 JH, Den Helder, tel. 0223-626524,
e-mail: p.leguit@quicknet.nl

Kwartierstatenboeken: mw A. van Koersveld-Groeneboom,
Breedelaan 57, 1851 MB Heiloo, Tel. 072-5334210

Mormonenfiches: mw E. Greijer-Gürsch, Hoog en Laag 167,
1852 AX Heiloo, tel. 072-5335967,
e-mail: elfi.greijer@quicknet.nl

HNK Afdelingsblad:

Redactie en redactie-adres: G. Telman, Hulstlaan 87, 1702 VK
Heerhugowaard, tel. 072-5715452, e-mail: telgriffam@hetnet.nl
mw H.T.H. Zonneveld-Aupers, Westfriesepad 9, 1823 BZ Alkmaar,
tel. 072-5128124

mw M.C. Luken-Sluis, Hulstlaan 101, 1702 VK Heerhugowaard,
tel.: 072-5716779, e-mail: mcaluken@wxs.nl

P.D. Aaij, Merwedestraat 23, 1823 VK Alkmaar, tel.: 072-5119510,
e-mail: pdaaij@hetnet.nl

Verzending (coörd.): mw H. Zonneveld-Aupers (adres zie boven)

HNK Home-Page: <http://home.hccnet.nl/r.d.ridder/hnk/>

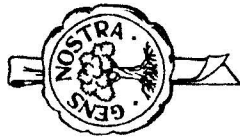
DRUKWERK

TPG Post

Port betaald

Port payé

Pays-Bas

Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling Hollands Noorderkwartier
Secretariaat: Wipmolen 10, 1823 GB Alkmaar